Wydanie poranne.
Nr. 197. Wtorek 18 sierpnia 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy:
Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

O dalszą neutralność Belgii.
Powstanie na Kaukazie.
Gwałty i kłamstwa rosyjskie.

Niemcy wobec Belgii.

Berlin, 18 sierpnia.

„Nordd. Allg. Zeitung“ donosi;

Po zajęciu Leodyum rząd niemiecki za pośrednictwem jednego z mocarstw neutralnych kazał oświadczyć w Brukseli co następuje:

„Twierdzę Leodyum **po walecznej obronie** wzięto szturmem. Rząd niemiecki ubolewa, że z powodu stanowiska rządu belgijskiego, zajętego wobec Niemiec, przyszło do krwawych starć. **Niemcy nie zjawiają się w roli nieprzyjaciół Belgii**, tylko wobec zarządzeń wojskowych Francyi powziąć musiały ciężką decyzyę wkroczenia do Belgii i obsadzenia Leodyum jako **miejsca oparcia dla dalszych swoich operacyj wojskowych**. Skoro armia belgijska, **bohatersko stawiając czoło znacznej przewadze**, wspaniale obroniła swego honoru wojennego, rząd niemiecki prosi króla belgijskiego i rząd belgijski, **żeby oszczędzili Belgii dalszej grozy wojennej**. Rząd niemiecki gotów jest do wszelkich układów z Belgią, któreby dały się **pogodzić ze względami na rozprawę Niemiec z Francyą**. Niemcy raz jeszcze najuroczyściej zapewniają, że **nie kierowały się zamiarem przywłaszczenia sobie terenu belgijskiego** i że zamiar ten jest im dalekim. **Niemcy są gotowe opróżnić królestwo belgijskie zaraz, skoro tylko sytuacya wojenna na to pozwoli**“.

Odpowiedź, która na to nadeszła 13 b. m. ze strony belgijskiej, opiewa:

„Uczyniona nam przez rząd niemiecki propozycya powtarza żądania sformułowane w ultimatum z 2 sierpnia. Wierna zobowiązaniom międzynarodowym Belgia, może tylko **powtórzyć odpowiedź daną na to ultimatum**, tembardziej, że od 3 sierpnia począwszy **jej neutralność została naruszona** i nieszczęścia wojny przeniesiono już na jej teren, zaś mocarstwa, które **objęły gwarancyę za jej neutralność, lojalnie i zaraz odpowiedziały na pierwsze jej wołanie o pomoc**“.

Kłamliwe wiadomości z Paryża i Londynu.

Berlin, 18 sierpnia.

„Norddeutsche Allg. Zeitung“ **piętnuje** wiadomości, podawane z dnia na dzień przez prasę zagraniczną, odnoszące się do Niemiec, i cytuje z nich następujące:

1) Doniesienie biura Reutera z Brukseli: **W Berlinie wybuchły poważne niepokoje socyalnodemokratyczne.**

2) Doniesienie dzienników paryskich i londyńskich podane do dzienników skandynawskich i włoskich: **Poseł Liebknecht został rozstrzelany**, ponieważ jako oficer rezerwowy nie chciał wypełnić obowiązku służbowego. **Róża Luksenburg została rozstrzelana** za namawianie powołanych pod broń do dezercyi. Również **innych socyalnych demokratów rozstrzelano**, ponieważ nie chcieli iść na wojnę.

3) Dzienniki londyńskie doniosły dnia 14-go sierpnia: Koło Belfort stoi **milion Francuzów**. Przednia straż ich przekroczyła już granicę szwajcarską i obsadziła Bazyleę.

4) Dzienniki londyńskie doniosły dnia 16-go sierpnia: **W Besarabii zniszczono 6 pułków konnicy austryackiej.** 600.000 Rosyan stoi na granicy rosyjsko-tureckiej na Kaukazie.

5) Konsulat angielski w Konstantynopolu wywiesił dnia 15 sierpnia następujące obwieszczenie: Na morzu Północnem stoczoną została walka. 22 okrętów niemieckich i 4 okręty angielskie zatonęły. Generał French wylądował w Belgii i zniszczył wraz z armią belgijską wyborowy pułk niemiecki.

Gwałty wojsk rosyjskich.

Niemcy ostrzegają.

Berlin, 18 sierpnia.

„Nordd. Allg. Ztg.“ ogłasza następujące **ostrzeżenie Niemiec pod adresem Rosyi:**

Za pośrednictwem mocarstwa neutralnego podano do wiadomości rządu rosyjskiego co następuje:

Wedle zgodnych doniesień z naszego wschodniego obszaru granicznego, wojska rosyjskie tam, gdzie weszły na teren pruski, **paliły i plondrowały miejscowości i ich bezbronnych mieszkańców.** Szczególnie ciężkich wykroczeń dopuściły się w okolicy Schirwindt, Lyck i Soldau. Niemcy publicznie **zakładają protest** przeciw takiemu sposobowi prowadzenia wojny, **sprzeciwiającemu się prawu międzynarodowemu.** Jeżeli przez to walki przyjąćby miały **szczególnie ostry charakter**, to odpowiedzialność za to spada wyłącznie na Rosyę.

Internowanie obywateli austryackich w Rosyi.

Petersburg, 18 sierpnia.

Wobec rozpuszczonych za granicą wiadomości, że rezerwiści niemieccy i austro-węgierscy mają być **wysłani na Syberyę**, upoważnioną jest petersburska agencya telegraficzna do oświadczenia, że **wszyscy wspomnieni poddani obcych państw do końca wojny internowani będą we wschodnich prowincyach Rosyi europejskiej.**

Z walk ze Serbią.

Budapeszt, 18 sierpnia.

Wczoraj przybyło tu **97 rannych** w walce koło Szabacu, z tego 4 ciężko rannych. Wszyscy z entuzyazmem mówią o bohaterstwie naszych wojsk. Rannych odstawiono do szpitali ochotniczego towarzystwa ratunkowego.

Powstanie na Kaukazie.

Konstantynopol, 18 sierpnia.

Jeden z dzienników tutejszych dowiaduje się, że na Kaukazie dają się zauważyć niepokoje w stronach zamieszkałych przez Gruzinów, gdzie wybuchło **powstanie przeciw rządowi rosyjskiemu.** Zabito 4 oficerów rosyjskich i około 80 żołnierzy.

Zachodzi obawa **przeniesienia się niepokojów na inne części Rosyi.**

Hr. Tisza o wojnie.

Wiedeń, 18 sierpnia.

Półurzędowy „Fremdenblatt“ donosi na podstawie informacyi węgierskiego biura korespondencyjnego:

Prezydent ministrów hr. Tisza wypowiedział w klubie partyi pracy, po nadejściu wiadomości o zajęciu Szabacu, następujące uwagi wobec grupy przyjaciół politycznych:

„Jak panowie widzicie, **wojska nasze biją się wszędzie znakomicie.** Podniosłe to sprawia wrażenie, że każdy żołnierz z wysiłkiem całego swego animuszu trwa na swoim posterunku. Armia nasza dokazuje cudów waleczności tak samo na południowem jak i na północnem polu walki.

Punkt ciężkości — rzekł Tisza — znajduje się jednak **na północy.** Ale i stamtąd nadchodzą **same radosne nowiny.** Oczywista, nie należy oczekiwać, że wszystko zawsze udawać się będzie. Ale, choćby nawet czasami skądś nadcho-

Wydanie poranne i wieczorne razem 8 hal.

działy mniej pomyślne wiadomości, **to w takiej wielkiej wojnie nie powinno to dawać powodu do zaniepokojenia.** Gdybyśmy kiedyś doznali niepowodzenia, toby to nas tylko podnieciło do tego, by **następnym razem bić się tem lepiej.**

„Jeśli nam Bóg da zwycięstwo, to nasza monarchia będzie wreszcie mogła prowadzić zagraniczną politykę, odpowiadającą jej powadze i sile. **Już obecnie ceni się wszędzie monarchię naszą o wiele więcej niż przedtem.** Za granicą odzywają się głosy, że ja byłem tym, co doradzał wojnę. Zawsze temu przeczyłem i obecnie temu zaprzeczam.

„Z całą jednak stanowczością oświadczam, że **jeśli zwyciężymy na całej linii, czego należy się spodziewać, nie przystanę na zawarcie bylejakiego pokoju".**

Rosyjska gospodarka.

Konstantynopol, 18 sierpnia.

Dzienniki tutejsze donoszą, że Sebastopol i Jałta, gdzie pozostali tylko **starcy i dzieci**, przedstawiają **opłakany obraz**. Zaczęto ładować na okręty około 200 dział nadbrzeżnych. 13 łodzi torpedowych, 7 okrętów pancernych i 4 hydroplany odeszły w niewiadomym kierunku. Jeden okręt przewozowy rosyjski z amunicyą i **4000 żołnierzy rosyjskich zatonął, najechawszy na minę.**

Neutralność Hiszpanii.

Berlin, 18 sierpnia.

Biuro Wolffa donosi, że rząd hiszpański kazał oświadczyć, iż Hiszpania w obecnej wojnie zachowa **ścisłą neutralność.**

Ministrowie ochotnikami.

Paryż, 18 sierpnia.

Pisma donoszą, że byli ministrowie Caillaux, Klotz, Lebrun i inni, oraz wielu posłów wstąpili do armii jako ochotnicy w charakterze szeregowców.

Naczelny Komitet Narodowy.

Otrzymujemy następujący komunikat:

Sekcya zachodnia N. K. N. powołała na szefa biura prezydyalnego redaktora Rudolfa Starzewskiego.

Prezes sekcyi urzęduje od godz. 11 do 1 rano, od 5 do 7 po południu i od 10 do 12 w nocy.

Sekretaryat generalny czynnym jest od 9 rano do 12 w nocy.

Codziennie o godz. 10 wieczór odbywają się posiedzenia pełnej sekcyi zachodniej.

Lokal Naczelnego Komitetu Narodowego znajduje się w gmachu magistratu przy ul. Poselskiej l. 8, I. i II. piętro.

Na Skarb Wojenny.

Złożyli w dalszym ciągu: biskup Sapieha 10.000 K, hr. Antoni Wodzicki 5000 K, dr Kosz 5000 K, p. Löwenfeld z Paryża 25.000 K.

Obrady sekcyi skarbowej.

Pod przewodnictwem dra Tadeusza Starzewskiego odbyła wczoraj posiedzenie sekcya skarbowa Naczelnego Komitetu Narodowego. Uchwalono zasady organizacyi departamentu skarbowego, tudzież organizacyj powiatowych, jakoteż środki dla ściągnięcia potrzebnych funduszów.

Zarazem po porozumieniu się z dotychczas działającemi organizacyami uchwalono **na kilka dni wstrzymać zbieranie publicznych datków pieniężnych do puszek.** Wreszcie uchwalono, że wszelkie datki na Skarb Komitetu Narodowego mają być wpłacane **jedynie tylko do głównej kasy miejskiej** (gmach magistratu, ul. Poselska 10, I piętro).

„Vorwärts" w sprawie polskiej.

Centralny organ niemieckiej socyalnej demokracyi „Vorwärts" w numerze z dnia 13 b. m. zamieszcza artykuł w sprawie polskiej, nawiązując do znanej o d e z w y, wydanej przez armię austryacką do Polaków zaboru rosyjskiego.

„Vorwärts" wskazuje, że obecnie Austrya i Niemcy z natury rzeczy apelują do narodów, uciskanych przez carat. „W pierwszym rzędzie chodzi o P o l a k ó w, o ten naród nieszczęśliwy, którego niepodległość została przy pomocy gwałtu zniszczona i wbrew bohaterskim usiłowaniom nie została przywróconą. Teraz pokazuje się, jak dalece miała słuszność socyalna demokracya, przestrzegając przed wszelką polityką narodowego ucisku".

Dziennik socyalistyczny, przytaczając w całości odezwę armii austryackiej, w i t a j ą z zadowoleniem: „Z naszego punktu widzenia możemy pochwalić próbę zdobycia poparcia Polaków p r z e z a p e l o w a n i e d o i c h u c z u ć w o l n o ś c i o w y c h. Lecz takiej próby nie należy uskuteczniać **przy pomocy środków połowicznych** i język winien być **bardziej jasny i wyraźny.** Jeśli się chce pozyskać serca ludu polskiego, to powinno się powiedzieć jasno i wyraźnie, że po zwycięstwie Austryi i Niemiec P o l a c y o t r z y m a j ą (co zresztą jest nietylko w ich interesie, lecz także w dobrze zrozumianym interesie Niemiec i Austryi) **uwolnienie od jarzma carskiego i prawo do zupełnego narodowego stanowienia o sobie** (volle nationale Selbstbestimmung)".

Znamienny ten artykuł „Vorwärts'u", zatytułowany jest: **„Za niepodległość Polski".**

Szanownym Abonentom „Naprzodu" zwracamy uwagę, że w nagłówku dziennika dajemy obecnie **datę dnia tegosamego,** w którym go drukujemy, dodając tylko, czy to wydanie **poranne** lub **wieczorne.** Dawniej dawaliśmy datę dnia następnego, dlatego **numer z datą dnia poprzedniego otrzymany na prowincyi na drugi dzień jest numerem najświeższym** a nie opóźnionym o jeden dzień, jak to sobie obecnie wielu Abonentów tłómaczy zupełnie niewłaściwie. Zmiana w datowaniu nastąpiła z konieczności wobec tego, że wydajemy w Krakowie dwa razy „Naprzód": rano i wieczór, a ekspedycyę na prowincyę uskuteczniamy **codziennie regularnie wieczorem jednorazowo** do pociągu odchodzącego z Krakowa w nocy. Opóźnienia w doręczeniu poza tem nie pochodzą z naszej winy.

Administracya „Naprzodu".

KRONIKA.

Wtorek 18 sierpnia.

Nowiny krakowskie.

Następny numer „Naprzodu" wyjdzie **dziś o godz. 6 wieczór.**

Ze statystyki miejskiej Kasy chorych. Według sprawozdania za miesiąc l i p i e c było ubezpieczonych 19.736 (mężczyzn 15.491, kobiet 4245). Zgłosiło się do leczenia 2125 osób, z tych odesłano do szpitala 105 członków, uznano niezdolnymi do pracy 839 chorych, którym wypłacono 14.178 K 96 h za 10.795 dni choroby, obłożnie chorych było 179. Z liczby zgłoszonych do leczenia członków przypada na choroby zakaźne 335, z czego na gruźlicę 124, na zapalenie tkanki podskórnej 61, na influenzę 102, na zapalenie płuc 14, na zimnicę 13, na różę 5, na dur brzuszny 6, na czerwonkę 8, na zakażenie z ran 1. Z innych wypadków zachorowań przypada: na choroby rozwojowe 14, weneryczne 138, nowotwory 25, choroby krwi i przemiany materyi 226, choroby układu nerwowego, ośrodkowego i obwodowego 103, choroby oczne 178, choroby uszne 75, choroby narządu oddechania 291, choroby narządu krążenia 51, choroby narządu trawienia 281, choroby narządów moczowo-płciowych 110, choroby skórne 247, choroby narządu ruchu 12, obrażenia i uszkodzenia przy pracy 209. Porodów prawidłowych 14. W lipcu otrzymali członkowie 4258 porad lekarskich. Zmarło 17 członków (mężczyzn 15, kobiet 2). Ze względu na przyczynę śmierci największa ilość zmarła na gruźlicę płuc 8, na zapalenie ucha środkowego 1, na zapalenie opłucnej 2, na udar mózgu 2, samobójstw 3.

Dyrekcya miejskiego Muzeum techniczno-przemysłowego zawiadamia, że ogłoszony przez krajowy patronat rękodzieł i przemysłu kurs majsterski dla szewców, mający być urządzony w czasie od połowy sierpnia do końca października b. r. nie odbędzie się z powodu obecnej sytuacyi politycznej.

Odwołanie kursów. Dyrekcya miejskiego Muzeum techniczno-przemysłowego i krajowego Instytutu popierania rękodzieł i przemysłu w Krakowie zawiadamiają interesowanych, że wszelkie kursa, które miały być w r. 1914 urządzone, nie przyjdą do skutku z powodu obecnej sytuacyi politycznej.

Kalectwo przy pracy. Z Jaworzna przywieziono wczoraj urzędnika kolejowego p. Franciszka Wierzbę, którego przejechał wózek z węglami, łamiąc mu lewą rękę. Z dworca przewiozło go pogotowie do szpitala.

Repertuar teatru ludowego przy ulicy Rajskiej.
Wtorek: „Zuch dziewczyna".

Ze świata.

Służba bezpieczeństwa. Wobec ogłoszenia mobilizacyi towarzystwa weteranów wojskowych, korpusy obywatelskie i korpusy strzeleckie, a w Tyrolu i Przedarulanii także stowarzyszenia strzeleckie, zostały, jako stowarzyszenia obowiązane do pospolitego ruszenia, powołane do pełnienia po części służby bezpieczeństwa.

Dla członków tych korporacyj nie będzie to dobrowolnem pełnieniem służby, lecz ustawowo uzasadnionym obowiązkiem.

Straż obywatelska w Czerniowcach. W Czerniowcach za zezwoleniem rządu krajowego i dyrekcyi policyi utworzoną została dla utrzymania spokoju i porządku publicznego w mieście straż obywatelska, złożona ze 150 ludzi. Na czele stanął burmistrz dr Weisselberger. Członkowie straży obywatelskiej otrzymali odznaki.

Biuro porady prawnej dla rodzin zmobilizowanych

w sprawach **zapomóg wojskowych** i wszelkich innych sprawach utworzone zostaje przy redakcyi "Prawa Ludu" (Kraków, ulica Dunajewskiego 5, II. p.).

Biuro otwarte będzie we wtorki, czwartki i soboty od godz. 6—7 wieczorem i w niedzielę od godz. 11—1 w południe.

Dla **włościan z okolicy** otwarte będzie także we wtorki i piątki od godziny 12—1 w południe.

Odpowiedzi na listowne zapytania udziela się za nadesłaniem 10 h marki.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).